

ימי הבריאה - יחידה מספר 6

נושא: בריאת המאורות (בראשית א', י"ד- י"ט)

פסוק מרכזי: פסוק ט"ז - וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת שְׁנֵי הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹלִים אֶת הַמְּאֹרֹת הַגְּדֹל לְמַמְשָׁלֶת הַיּוֹם וְאֶת-הַמְּאֹרֹת הַקְּטָן לְמַמְשָׁלֶת הַלַּיְלָה וְאֵת הַכּוֹכָבִים:

תקציר תוכן הפסוקים:

ביום הרביעי ה' ברא את המאורות, שהם השמש, הירח והכוכבים, ותלה אותם בשמים. המאורות מאירים לנו את היום ואת הלילה ובנוסף הם גם עוזרים לנו לדעת את הזמנים: מתי יום ומתי לילה, מתי מתחיל יום ראשון ומתי מתחיל חודש, מתי יש חגים ומתי מתחילה שנה חדשה.

מהלך ההוראה:

ביום השלישי למדנו על דברים שה' ברא בארץ, באדמה.

האם ה' ברא גם דברים בשמים?
נקרא את הפסוק ונלווה את הקריאה בשקופיות שבמצגת.

נסביר מהם המאורות (איזו מילה מזכירה המילה הזו?): שמש וירח, וכן יסביר שהשמש מאירה ביום, והירח והכוכבים מאירים בלילה.

האם המאורות עוזרים לנו למשהו חוץ מלהאיר?
כן.

הם עוזרים לנו לדעת את הזמנים.

לפי המאורות אנחנו יכולים לספור את הימים. איך? ניעזר בתשובת הילדים. בזריחת השמש מתחיל בקר חדש, ובשקיעה נגמר היום ומתחיל הלילה. כך אנו סופרים את כל הימים יודעים מתי שבת ומתי יום ראשון. לדוגמה, בשבת, כל עוד יש אור אסור לעשות מלאכה ורק כאשר יוצאים הכוכבים וברור שלילה אנחנו יכולים לשוב ולעשות מלאכה.

לפי המאורות אנחנו גם יודעים מתי החודשים. איך? כאשר הירח נעלם, ושוב מופיע דק דק מתחיל חודש חדש. לי החודשים אנחנו קובעים את החגים. (נראה לתלמידים את השקף של החגים והתלמידים יזהו כל חג בשמו, השאל גם את התלמידים האם הם יודעים באיזה חודש חל כל חג).

גם את השנים אנחנו סופרים לפי השמש. המורה ידפדף בלוח השנה ויראה איך עוברים החודשים עד שמגיע שוב ראש השנה. אפשר להדגים בעזרת גילאי הילדים, בשנה שעברה הם היו בני 5, ובשנה הבאה הם יהיו בני 7, ואחריה בני 8 וכן הלאה.

אמצעי המחשה: (לבחירה)

- המורה יראה לתלמידים תמונות או ציורים של שמים ביום ובלילה עם המאורות מתוך החוברת).
- כדי להמחיש לתלמידים את מעבר החודשים (לאחר הדפדוף בלוח השנה, לאחר הקראת הפסוק), אפשר להשמיע לתלמידים את השיר: שנים עשר ירחים/ נעמי שמר- <https://www.youtube.com/watch?v=FZp12hlp4gk>
- התלמידים יצאו החוצה להרגיש את אור השמש ואת חומה.

הרעיון המרכזי:

בריאת המאורות והתועלת לאדם.

השמש והירח מאירים לנו את העולם ביום ובלילה (ולכן נקראים מאורות). השמש מחממת ומצמיחה ביום, והירח והכוכבים מאירים בחושך כשקשה לראות ועוזרים לנו למצוא את הדרך בחושך.

המורה יכבה את האור ושאל את התלמידים אם הם רואים. למה הם מצליחים לראות? בזכות השמש שה' ברא לנו.

בנוסף המאורות עוזרים לנו לתכנן את הזמן.

המורה יראה לתלמידים שעון ושאל אותם מה הם עושים בשעות מסוימות?

למשל- מה הם עושים בשעה 7 בבוקר?

מה עושים בשעה 3 אחר הצהרים?

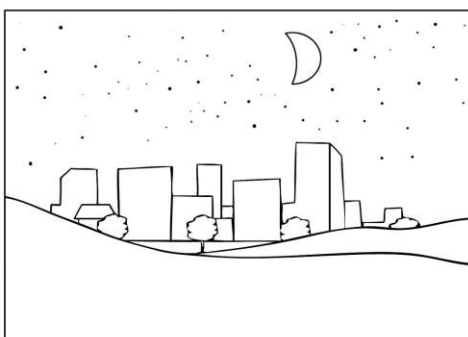
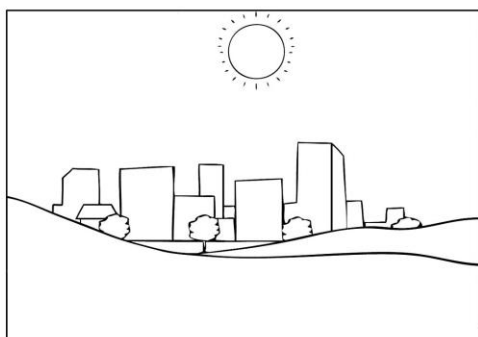
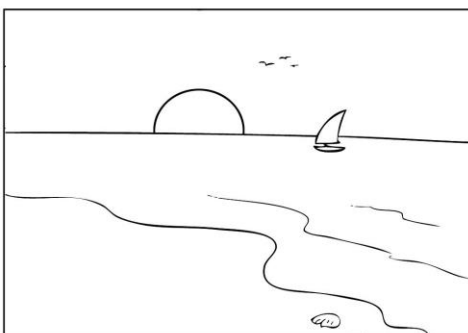
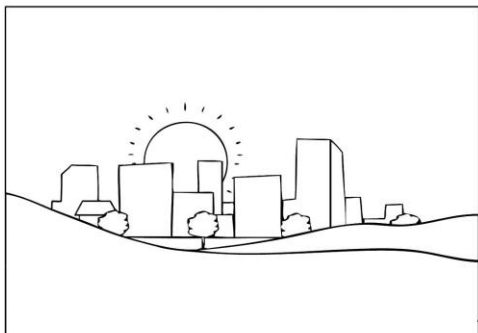
מה עושים בשעה 7 בערב? ובשעה 12 בלילה?

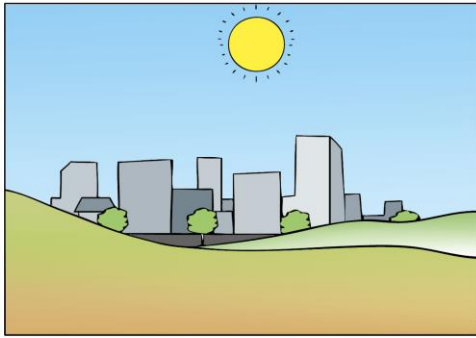
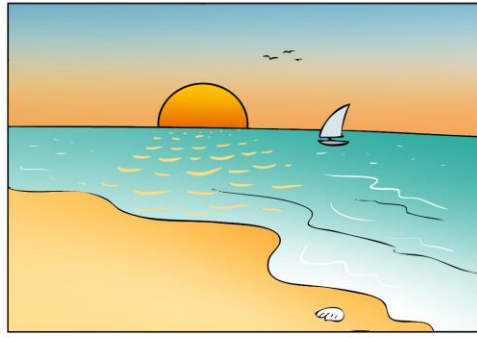
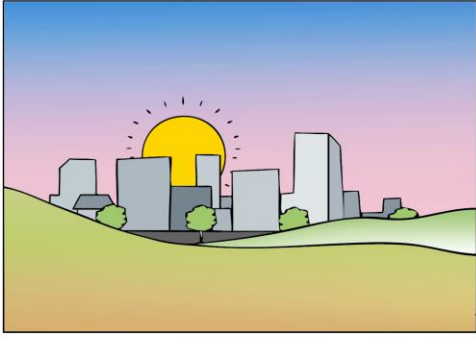
במקרה שהתלמידים לא מתמצאים בשעות אפשר לשאול מה התלמידים עושים בבוקר, בצהרים, בערב ובלילה). אפשר להסביר שאנחנו מתכננים את היום לפי השמש והירח - כשהשמש זורחת אנחנו קמים, מתלבשים ומתפללים תפילת שחרית, כשהשמש במרכז השמיים אנחנו לומדים, משחקים ועוד, כשהשמש שוקעת אנחנו מתארגנים לשינה, וכשהירח והכוכבים בשמיים אנחנו אומרים קריאת שמע והולכים לישון. בנוסף אנחנו מתכננים את השבוע לפי הימים- אנחנו הולכים ללימודים ביום ראשון, ושני וכו', וביום שישי אנחנו מתכננים לשבת. המורה יכול להדגים לפי מערכת השעות והשבוע שלפניו.

מטלות: (לבחירה)

- המורה יחלק לתלמידים בריסטולים בשני צבעים- תכלת ושחור (חצי בריסטול לתלמיד מכל צבע, בגודל A5). התלמידים ידביקו את חלקי הבריסטול על דף לבן, ומעליהם ידביקו במקום המתאים שמש (על הבריסטול התכלת), וירח וכוכבים (על הבריסטול השחור). התמונות מתוך החוברת.
- בדף הצביעה (בעומד הבא) איורים של זמנים שונים במהלך היום: זריחה, שקיעה, השמש ברום השמים, וכן שמיים כהים עם ירח וכוכבים. מתחת ישנם פעולות שעושים בזמנים אילו, לא לפי הסדר. התלמידים יצבעו, וימתחו קו בין ציור הפעילות לבין הזמן המתאים לו. מצורפת גירסה צבעונית וגירסה שחור לבן.

- משימה לבית: המורה יתן לתלמידים תמונות של הירח במהלך החודש (מהחברת), התלמידים יתבוננו בשמים ויראו איך נראה הירח בלילה, ויקיפו בעיגול את הצורה המתאימה ביותר למה שראו.

שיעור העשרה - המאורות.

בשיעור זה נרחיב על מערכת השמש וכיצד היא פועלת.

כדור הארץ מסתובב סביב השמש ובכל סיבוב עוברת שנה.

כדור הארץ מסתובב גם סביב עצמו, וכך עובר היום ומגיע הלילה.

הירח מסתובב סביב כדור הארץ וסביב עצמו וכך עובר החודש.

השמש מאירה בעצמה על כדור הארץ ולכן האור שלה חזק, ואילו הירח מקבל את אור השמש ולכן האור שלו חלש.

המחשות:

- נראה לתלמידים (במצגת) תמונה של מערכת השמש ויצביע על מיקום כדור הארץ, הירח והשמש, ונסביר שכל שאר הגופים שבשמים הם הכוכבים.
- ניתן להמחיש את ההבדל בין אור השמש לבין אור הירח בעזרת פנס המאיר על כדור (כדוגמת כדור טניס או קלקר). הפנס מסמל את השמש, והכדור - את הירח (ואנחנו, המסתכלים, נמצאים על כדור הארץ).
- אפשר גם לשחק משחק הדמיה של הילדים: ילד עומד - שמש, ילד מסתובב סביבו (וסביב עצמו) - כדור הארץ, ילד מסתובב סביב כדור הארץ (וסביב עצמו) - ירח.

הפעלה:

יצירה- סיבוב הירח וכדור הארץ סביב השמש.

החומרים הדרושים:

- 3 כדורי קלקר ב3 גדלים שונים לכל תלמיד (רצוי בקוטר של 5 ס"מ, 3 ס"מ ו2 ס"מ).
- חוט מתכת גמיש חתוך ב3 אורכים שונים לכל תלמיד. (רצוי באורכים של 70 ס"מ, 20 ס"מ ו15 ס"מ)
- טושים צבעוניים.
- שיפוד.

אופן ההפעלה:

התלמידים יצבעו את הכדור הגדול בצהוב- הוא השמש, את הכדור הבינוני בכחול, ירוק וחום לבטא את הים והאדמה- הוא כדור הארץ, ואת הכדור הקטן ישאירו בלבן- הוא הירח.

המורה יחורר בעזרת השיפוד את כל אחד מהכדורים, כדי ליצור בכל כדור חור מצד לצד.

התלמידים ישחילו את החוט הגדול בכדור הארץ, את החוט הבינוני בשמש, ואת החוט הקטן בירח. את החוט הגדול התלמידים יסגרו במעגל וילפפו סביב עצמו, את החוט הבינוני התלמידים ישימו במרכז המעגל ויקשרו בשני צידי המעגל ע"י ליפוף. ואת החוט הקטן התלמידים יעגלו לחצי עיגול, ויקשרו משני צידי כדור הארץ ע"י ליפוף רופף מעט.

כך התלמידים יוכלו לאחוז בשמש, ולסובב את כדור הארץ מסביבו, ותוך כדי כך לסובב במעגל את הירח והמורה יוכל להדגים את הנאמר בשיעור (מתי עוברת שנה, מתי עובר חודש ומתי עוברת יממה) בעזרת היצירה.

תמונה להמחשה:

